

Wprowadzenie

Należą one [mitologizmy frazeologiczne] do szerszej grupy mitologizmów, czyli utrwalonych i odtwarzalnych jednostek danego języka o dającym się ustalić pochodzeniu od nazw własnych, od realiów i od zdarzeń motywowanych treściami mitologicznymi, reprezentowanych przez wyraz lub połączenie wyrazowe i reprezentujących utrwalone w danym języku znaczenie. Źródłem większości mitologizmów są mitologie klasyczne (grecka i rzymska). Obecność omawianych związków wyrazowych uwidacznia się głównie w książkowej czy publicystycznej odmianie polszczyzny. Ich motywacja odsyła do uniwersalnej wartości pierwotnych mitów, czyli opowieści wyrażających i organizujących wierzenia starożytnych społeczności, w których ujawnia się ogólna prawda o człowieku i świecie.

[...]

Słowniczek jest opracowaniem autorskim. Opis mitologizmów frazeologicznych w dużej mierze jest oparty na ogólnie funkcjonujących ustaleniach leksykograficznych, jednak w niektórych miejscach widoczna jest odmienność wymuszona przez specyfikę notowanego zjawiska językowego. Tradycyjnie posłużono się skrótami, których wyjaśnienie znajduje się przed częścią słownikową opracowania; przyjęto konsekwentną strukturę opisu; zastosowano odsyłacze i porządkowanie alfabetyczno-gniazdowe, by pokazać motywacyjne i formalne pokrewieństwo notowanych jednostek języka.

W słowniku zgromadzono frazeologizmy ze wskazaniem ich miejsca w popularnych źródłach leksykograficznych wydanych w XX i XXI wieku, jednak obejmujących polszczyznę od XVIII do początku XXI wieku (wybiórczo z wieków poprzedzających ten okres). Dzięki siatce odsyłaczy źródłowych użytkownik języka może prześledzić drogę kształtowania i przekształcania się interesujących go jednostek języka zarówno w zakresie ich formy, jak i znaczenia. Przedstawiony i uporządkowany zbiór mitologizmów frazeologicznych poświadcza systemowy, utrwalony stan polszczyzny. Ze względu na różne zainteresowania odbiorców w słowniku przywołano pokaźny zbiór mitologizmów frazeologicznych, wśród których można znaleźć zarówno znane i aktualne połączenia wyrazowe, jak i rzadsze, nierozpowszechnione lub starsze, które mogą w większym stopniu zainteresować miłośników i badaczy frazeologii. Rozbudowana informacja encyklopedyczna zamieszczona na końcu każdego gniazda motywacyjnie połączonych mitologizmów pozwoli wnikliwie prześledzić kulturowe i genetyczne uwarunkowania znaczeń przenośnych opisywanych połączeń wyrazowych.

[...]

W opisie uwzględniono zarówno jednostki języka powszechnie znane, typu *pięta Achillesa / achillesowa*, *nić Ariadny*, *szyfowa praca*, *stajnia Augiasza / augiaszowa* itp., jak i konstrukcje rzadkie [...], np. *dawać jabłka Alkinoosowi*, *był w jaskini Trofoniosa* czy *sznur Oknosa*. Słowniczek ma na celu ukazanie bogactwa zasobu frazeologicznego polszczyzny dawnej i współczesnej, zasobu w znacznej części zapomnianego.

Po nitce do kłębka. Mały słownik mitologizmów frazeologicznych języka polskiego to kieszonkowe wydawnictwo, którego adresatami są wszyscy użytkownicy polszczyzny, w szczególności nauczyciele języka polskiego, uczniowie, studenci polonistyki, dziennikarze, kulturoznawcy, a nawet politycy, także inne osoby publiczne, które pragną pokazać swą erudycję i osadzenie w kulturze śródziemnomorskiej. Znajomość mitologizmów świadczy o przynależności kulturowej (kultura śródziemnomorska), narodowej i międzynarodowej (Polska i Europa), a także społecznej (elita kulturalna); one same są świadectwem powszechnej wiedzy o człowieku, dowodem na istnienie wspólnoty kultur, przejawem ludzkiej mentalności.